

Универзитет у Бањој Луци
Факултет политичких наука
Студијски програм Социологије
Комисија за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу студија

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

ПРЕДМЕТ: Извјештај о оцјени завршног рада кандидаткиње Милице Пејић

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци је на 101. сједници одржаној дана 20.09.2018. године одлуком 08/3.1075-7/18 именовало *Комисију за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу студијског програма Социологије* под насловом „*Матријархат и савременост: од мита до друштвене чињенице*“ кандидаткиње Милице Пејић у саставу:

1. Проф. др Пејо Ђурашиновић, редовни професор, ужа научна област Посебне социологије, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, предсједник;
2. Проф. др Драгана Вилић, ванредни професор, ужа научна област Теоријска социологија, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, члан – ментор;
3. Доц. др Далибор Савић, доцент, ужа научна област Методологија социјалних истраживања, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан.

Након што је прегледала и анализирала завршни рад кандидаткиње, Комисија подноси Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци следећи

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени завршног рада на II циклусу студијског програма Социологије под насловом „*Матријархат и савременост: од мита до друштвене чињенице*“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

Кандидаткиња Милица Пејић рођена је 22.08.1994. године у Бањој Луци, Република Српска, БиХ. Завршила је Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, Студијски програм Социологије, 2017. године, одбравивши завршни/дипломски рад под називом

„Утицај запослености жене на подјелу послова и улога у савременом породичном домаћинству“. Након одбране завршног/дипломског рада стекла је академско звање дипломирани социолог (240 ECTS).

II – ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ РАДА

Завршни рад кандидаткиње има 113 страна. Рад је структуриран на сљедећи начин:

УВОД

1. Одређење предмета истраживања
 - 1.1. Дефиниција основног појма у истраживању
 - 1.1.1. Власт, доминација жене и/или мајке – 'не-патријархат' (одступање од уобичајених патријархалних норми)
 - 1.1.2. Матријархат и/или матрилинеарност
 - 1.1.3. Гинекократија – владавина жене
2. Циљеви истраживања
3. Хипотетички оквир
4. Основне методе и технике истраживања

I МИТСКЕ, ИДЕОЛОШКЕ И УТОПИЈСКЕ ПРЕДСТАВЕ О ПОСТОЈАЊУ МАТРИЈАРХАТА И О УЛОЗИ ЖЕНЕ У ПРЕДЦИВИЛИЗАЦИЈСКОМ РАЗВОЈУ ЉУДСКОГ ДРУШТВА

1. Култна надмоћ и религиозно посвећење жене код старих народа (у религији и умјетности) – митолошке основе матријархата
 - 1.1. Женска божанства
 - 1.2. Легенде о Амазонкама
 - 1.3. Представе о улози жене у старој Грчкој и Риму
2. Представа о жени у монотеистичким религијама
 - 2.1.1. Хришћански приступ
 - 2.1.1.1. Учење о положају жене у Светом писму
 - 2.1.2. Интерпретације хришћанског учења о положају жене у друштву којима се оправдава потчињеност жене мушкарцу
 - 2.2. Учење о положају жене у Исламу
3. Антрополошко-социолошке теорије о матријархату
 - 3.1. Јохан Ј. Бахофеново учење о матријархату
 - 3.2. Луис Х. Морганово учење о матријархату

3.3. Фридрих Енгелсово учење о матријархату

II ФЕМИНИСТИЧКА КРИТИКА ПАТРИЈАРХАЛНОГ РОДНОГ И ПОЛИТИЧКОГ ПОРЕТКА И ОДНОСА МОЋИ У ВЕЛИКОМ БРОЈУ ДРУШТАВА КРОЗ ИСТОРИЈУ

1. Критика патријархата и револуционарна промјена односа према женама – нови модели поштовања и слављења жене као важне и вриједне
2. Преиспитивање ставова значајних мислилаца (патријархалне парадигме) о жени кроз историју

III ПРИНЦИП МАТРИЛИНЕАРНОСТИ И МАТРИФОКАЛНОСТИ ЗА УРЕЂЕЊЕ ПОРОДИЧНИХ ДРУШТВЕНИХ ОДНОСА КОД НЕКИХ ЕТНИЧКИХ ГРУПА У САВРЕМЕНОМ СВИЈЕТУ

1. Племенске заједнице у Азији
 1. Кхаси
 2. Мосуо
2. Племенске заједнице у Африци
 - 2.1. Банту
 - 2.2. Луапуле
3. Племенске заједнице у Сјеверној Америци
 - 3.1. Аравак
 - 3.2. Ирокези

IV УСПОСТАВЉАЊЕ НОВОГ МАТРИЈАРХАТА – НЕИЗБЈЕЖАН ИСХОД У БУДУЋНОСТИ ИЛИ „МИТ“

1. Позитивне промјене положаја жене у одређеним сферама приватног и јавног живота
 - 1.1. Доминација жене унутар породичног домаћинства
 - 1.1.1. Жена-хранилац породичног домаћинства
 - 1.1.2. Жене носиоци једнородитељског домаћинства
 - 1.2. Идентитет жене у односу на себе и свој свијет – улога жене изван репродукције, мајчинства и партнерства
 - 1.2.1. Повећање броја образованих жена
 - 1.2.2. Повећање броја запослених жена
 - 1.2.2.1. Повећање броја жена на руководећим позицијама
 - 1.2.2.2. Повећање броја жена лидера
2. Негативне последице промјене положаја жене у одређеним сферама приватног и јавног живота

- 2.1. „Принудна“ доминација жене у породичном домаћинству
 - 2.1.1. Самохрано родитељство – посљедице повећања развода брака и промјене односа према браку и породици
 - 2.1.2. Жена-хранилац породичног домаћинства – двострука оптерећеност жене
- 2.2. Преузимање доминантних образаца понашања мушкараца од стране жена
- 2.3. Неједнака дистрибуција друштвене моћи између жена и мушкараца
 - 2.3.1. Мање плате за жене у односу на мушкарце за исти рад
 - 2.3.2. Мали удио жена у расподјели друштвене моћи и богатства у односу на мушкарце
 - 2.3.3. Мали број лидера у односу на мушкарце

V ПОДРИВАЊЕ ОСНОВА МАТРИЈАРХАТА И ПАТРИЈАРХАТА У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

1. Потискивање женског и мушког принципа у савременом друштву – деконструисање и реконструисање категорије рода и нови родни идентитети
2. Утопијски модел новог егалитарног модела заједнице мушкараца и жена

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

У уводном дијелу рада кандидаткиња Милица Пејић дефинише основни појам у истраживању – матријархат и износи основни проблем истраживања - преиспитивање постојања матријархата кроз историју као егалитарног облика друштвеног уређења који се заснива на мајчинским вриједностима (брига, његовање, изградња мира), које се односе на све мушкарце и жене (и оне које нису мајке). Ово друштвено уређење нема хијерахијску структуру карактеристичну за патријархат. На ово упућује и грч. „arché“ у значењу, не само „доминације“, већ и „почетка“ – „мајка од почетка“ – биолошка и културна чињеница (Х. Готнер-Абендрот). Стога, кандидаткиња указује на потребу да се матријархат, схваћен на овај начин, проучава као облик друштвености који има свој континуитет и савременост, а не као супротност патријархату (владавини мушкараца). Из тог разлога, у раду је најприје направљено прецизно разграничење између појмова матријархат (одступање од уобичајених патријархалних норми), матрилинеарност (рачунање сродства по мајци) и гинекократија (владавина жена). У уводном дијелу рада кандидаткиња даје методолошки оквир истраживања: предмет рада, приступ предмету истраживања и његово одређење, научни циљ истраживања, хипотетички оквир и методе и технике истраживања.

Како би детаљно приступила и анализирала предмет истраживања, кандидаткиња структурира рад кроз сљедећа поглавља:

У првом дијелу рада насловљеном као „МИТСКЕ, ИДЕОЛОШКЕ И УТОПИЈСКЕ ПРЕДСТАВЕ О ПОСТОЈАЊУ МАТРИЈАРХАТА И О УЛОЗИ ЖЕНЕ У ПРЕДЦИВИЛИЗАЦИЈСКОМ РАЗВОЈУ ЉУДСКОГ ДРУШТВА“ кандидаткиња анализира митолошке основе матријархата указујући на културну надмоћ и религиозно посвећење жена код старих народа (у умјетности и у религији). Најприје, анализира митологију која обилује женским божанствима, која су живјела у патријархалном поретку. Поштовање њиховог лика и дјела, значај Велике Мајке, извора друштвене моћи, основа матрилинеарности, појављују се од самих почетака људске историје код разних народа и у културама сјеверне Русије, Медитерана, Индијске долине, Азије, Африке и Аустралије. У митологији старих Грка шест богиња имају значајну улогу у стварању свијета и човјека и неколико хероина посредница између људи и богова. У химни коју је написао сумерски свештеник у славу бога спомињу се жене као први богови и свештеници-пјесници. Такође, у раду се анализира мит о Амазонкама, ратницама, храбрим и вјештим у борби као најмоћнији хероји, равноправним с мушкарцима, бржим и бољим од њих, који потиче из Хомеровог времена а понавља се више пута за вријеме Александра Великог. Овај мит повезује се са гинекократијом – женама способним да користе друштвену и војну моћ. Такође, у овом дијелу рада, кандидаткиња Милица Пејић анализира положај жена у старој Грчкој и старом Риму, који је био изузетно неповољан (инфериорне у односу на мушкарце) с обзиром на доминатну патријархалну културу. Њихов укупни друштвени положај ставља се у средиште најновијих истраживања изазивајући контроверзу. Однос према женама у Атини био је изразито непријатељски, биле су ускраћене за многа права, док је у Спарти и у осталим грчким полисима био либералнији став према женама - цијењене због своје улоге – рађање дјете, то јест рађање ратника. Имале су велику вриједност, било им је омогућено образовање и учешће у политичком животу. Грчка митологија приказивала је жене у три облика: божанском облику, жене из разних друштвених слојева (принцезе и краљице) и у облику чудовишта. Доминантне улоге за грчке жене биле су мајка и супруга. У старом Риму слободне жене су потицале из угледних и богатих породица и као такве су имале статус грађанки. Најчешће, приказиване су као мајке, супруге и царице. У сфери религије жене су имале привилегован положај (свештенички култ Весталки које чувају вјечну ватру - симбол постојаности и трајности римске државе, своје дужности посветиле су држави – ослобођене обавезе да се удају и да имају дјетцу, имале су велике привилегије и велики утицај на одлуке законодаваца). У овом дијелу рада кандидаткиња остварује детаљан увид на утицај монотеистичких религија (Хришћанство и Ислам) на стварање слике о жени – оне су и кривци и сукривци за првобитни гријех, али и жене које чине многа добра и храбра дјела, али најзначајније улоге су додијељене мушким

ликовима. Природне разлике између полова манифестују се често на социјалном пољу, гдје је жена скоро увијек маргинализована, мање важно биће, што се пресликавало у брачним и породичним односима између мушкарца и жене. Њена везаност за породицу, предодређеност за репродукцију и одржавање живота установили су „природно стање“ инфериорности жене која је подржавана и од старне религије. Кандидаткиња указује на разлике у погледу тумачења положаја жена у светим књигама ових монотеистичких религија (стварање жене, кривица за првобитни гријех и сл.), али и на њихове касније искривљене различите интерпретације (најчешће од старне мушкараца на начин који је био неповољан за жене). У покушају да се разумије матријархат и положај жене у друштву, кандидаткиња наводи важна антрополошка и социолошка истраживања започета у 19. вијеку (Јакоб Ј. Бахофен, Џон Макленан, Луис Х. Морган и Фридрих Енгелс), као и њихову критику.

У другом дијелу рада означеном као „ФЕМИНИСТИЧКА КРИТИКА ПАТРИЈАРХАЛНОГ РОДНОГ И ПОЛИТИЧКОГ ПОРЕТКА И ОДНОСА МОЋИ У ВЕЛИКОМ БРОЈУ ДРУШТАВА КРОЗ ИСТОРИЈУ“, кандидаткиња Милица Пејић истиче важност феминистичких покрета у погледу критике патријархалног политичког и родног поретка који неравнојерно дистрибуира моћ на полној основи и за поткопавање његових темеља. Својом критиком патријархата (синоним за мушку доминацију, владавина у домаћинству била је синоним свих владарских односа, и обрнуто) и дјеловањем у правцу промјене оваквих односа моћи, феминизам (идеологија и покрет) је дао велик допринос револуционарној промјени положаја жене у приватној и јавној сфери (еманципација, образовање, запошљавање и сл.), успостављајући нове моделе поштовања и слављења жене као важне и вриједне. Иако су кроз историју жене биле владарке, пјесникиње, научнице и сл., вриједност њихових постигнућа често је довођена у питање. Њихови покушаји нису били довољно снажни за било какве револуционарне промјене у друштву. Тек са настанком феминистичких покрета, започиње период масовног окупљања жена које су тежиле промјени у родним односима моћи. Ово је посебно изражено 60-их година 20. вијека у развијеним земљама, у другом таласу феминизма у коме доминира радикална теоријска оријентација феминизма. У овом дијелу рада кандидаткиња анализира начин на који су неке феминисткиње (Мери Астел, Мери Вулстонкрафт, Бети Фридан и сл.) преиспитивале начин на који су жене у оквиру свеобухватне патријархалне парадигме проблематизоване - или нису постојале у академском дискурсу или су проблематизоване у оквиру тзв. женског питања, то јест оне су од стране „великана људске историје“ (утицајни филозофи, црквени вјеродостојници, научници, љекари и сл.) и цјелокупног друштва биле рутински проблематизоване. Такав однос према жени задржао се све до појаве масовних женских и феминистичких покрета, масовног образовања жена и преиспитивања доминантног, патријархалног дискурса из феминистичке перспективе.

У трећем дијелу рада означеном као „ПРИНЦИП МАТРИЛИНЕАРНОСТИ И МАТРИФОКАЛНОСТИ ЗА УРЕЂЕЊЕ ПОРОДИЧНИХ ДРУШТВЕНИХ ОДНОСА КОД НЕКИХ ЕТНИЧКИХ ГРУПА У САВРЕМЕНОМ СВИЈЕТУ“ кандидаткиња анализира подручја у Азији, у Африци и у Сјеверној Америци која обилују етничким заједницама у којима су заступљена друштвена и породична уређења у којима жене имају доминатну улогу, а која су кроз дугу историју успјела да се суоче са покушајима успостављања патријархалног уређења и да истрају до данас. Најприје, кандидаткиња анализира карактеристике неких племенских заједница у Азији са матријархалним уређењем - почевши од централних планина источне Азије, према југоистоку и истоку, па све до подручја Пацифика (Кхаси и Мосуо). На западу, сјеверу и у централном дијелу афричког континента постоје етничке заједнице (Банту и Луапуле) који су свој начин живота уредили на принципима матрилинеарности и матрилокалности, баве се пољопривредом, неки су номади, али неки од њих укључени су у развијену урбану и тржишну економију. На подручју Сјеверне Америке постоје бројни примјери етничких заједница у прошлости и у садашњости чије је уређење засновано на принципу матрилинеарности (Аравак и Ирокези).

У четвртом дијелу рада означеном као „УСПОСТАВЉАЊЕ НОВОГ МАТРИЈАРХАТА – НЕИЗБЈЕЖАН ИСХОД У БУДУЋНОСТИ ИЛИ „МИТ““, кандидаткиња Милица Пејић настоји да испита да ли матријархат као одређени облик друштвености има свој савремени значај. Стога, најприје анализира промјене положаја жене у породичном домаћинству и друштву започете с процесима индустријализације, па све до данас (доминација жене унутар породичног домаћинства, жена-хранилац породичног домаћинства, жене носилац једнородитељског породичног домаћинства, улога жене изван репродукције, мајчинства и партнерства - повећање броја образованих жена, повећање броја запослених жена, повећање броја жена лидера). Трансформација мале модерне породице манифестовала се у промјени њене структуре, у начину функционисања и промјени односа моћи унутар ње. Наравно, на то су утицали бројни друштвени процеси и промјене. Масовно образовање жена, поготову после Другог свјетског рата, њихово укључивање у обављање доходног рада, слабљење значаја брака и повећање развода брака, сексуалне слободе (сексуалност није више повезана са репродукцијом), учиниле су да се мијења положај жене у приватној и јавној сфери. У значајној мјери жене освајају подручја која су дуго времена припадала искључиво мушкарцима. Жена која је била подређена мушкарцу сада постаје жена-субјект, жена-актер (Ален Турен). Оне свој идентитет граде у односу на себе и свој свијет изван улога у репродукцији, мајчинству и партнерству. Међутим, кандидаткиња настоји да покаже да ове промјене јесу у значајној мјери промијениле положај жена у друштву али, детаљном анализом њиховог положаја у приватној и јавној сфери, показује да се та промјена положаја

жене у друштву не манифестује на начин да жене у својим дјелатностима и односима са другима настоје да „наметну“ женски принцип, већ често преузимају доминантне образце понашања мушкараца – прихватају мушке моделе понашања (у политици, у пословању и сл.). Велики број улога и обавеза које је жена имала у традиционалној породици има и у савременој породици – највећи дио организације и вођења домаћинства, брига о дјечи. Уз то, ако се има у виду да је већина жена у савременом друштву укључена у обављање доходног рада, онда се несумњиво може говорити о двострукој оптерећености жене. Промјене у погледу схватања брака од стране мушкараца и жена, сексуалне и репродуктивне слободе, еманципација жена и сл., учиниле су да брак више није нужан оквир репродукције, а примјетно је повећање развода брака. То је посебно изражено од 60-их година 20. вијека. Све ове промјене имале су за посљедицу рађање дјете ван брака, али и повћање броја жена које доносе одлуку да самостално одгајају дјецу без учешћа другог родитеља. Међутим, резултати истраживања показују да је, још увијек, самохрано родитељство мање избор мајке или оца да самостално одгајају дијете, већ више посљедица развода брака. У таквој ситуацији жене често саме преузимају одговорност за одлука у вези васпитањем и образовањем дјетета, али и у погледу обезбјеђивања његове материјалне егзистенције или други родитељ није равноправно подијелио ову одговорност с мајком дјетета. Такође, кандидаткиња Милица Пејић указује на чињеницу да жене јесу великом брзином почеле да „освајају“ јавну сферу (кроз образовање, запошљавање и сл.), више су присутне у њој у односу на претходне периоде, али то истовремено не значи да се повећава њихова укупна моћ, власт и ауторитет у друштву (дискриминација, неравномјерана расподела власти, неједнако награђивање, мали број жена које посједују имовину и сл.).

На крају, у петом поглављу рада означеном као „ПОДРИВАЊЕ ОСНОВА МАТРИЈАРХАТА И ПАТРИЈАРХАТА У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ“, кандидаткиња Милица Пејић указује на чињеницу да се данас суочавамо са деконструисањем и реконструисањем категорије рода (друштвена категорија подложна промјенама) и с појавом нових родних (трансродних) идентитета чиме се потискују мушки и женски принцип у савременом друштву. Такође, у овом дијелу рада кандидаткиња нас враћа старим идејама о утопијским моделима уређења друштава (Платон, Томас Мор и сл.), те га актуелизира у савременом друштву тражењем одговора на питање о могућности успостављања новог егалитарног друштва у којем ће жене, како каже Ален Турен, да створе нови тип културе у којој ће заједно да живе мушкарци и жене. Културна промјена коју жене заговарају има за циљ да уклони било какве супротности и противи се успостављању било какве хијерархије. Та нова култура не захтијева искључење мушкараца из друштва или њихову потчињеност, већ да се уједини оно што је било одвојено.

У закључном разматрању, кандидаткиња Милица Пејић, је сумирала резултате теоријског истраживања матријархата од предцивизацијског развоја друштва до данас. Детаљном

анализом присутности матрилинераности, матрифокалности и гинеократије у групама и заједницама у прошлости и садашњости дошла је до увида да матријархат схваћен, у свом изворном значењу, као егалитарни облик друштвеног уређења који се заснива на мајчинским вриједностима (брига, његовање, изградња мира), који се односе на све мушкарце и жене (мајке и оне које нису мајке), који нема хијерахијску структуру карактеристичну за патријархат, није мит већ облик друштвености који има свој континуитет и савремени значај. Међутим, матријархат схваћен на начин система друштвених односа у којем жене владају (моћ, власт, утицај), а што није у складу са одређењем матријархата које је прихваћено у овом раду, јесте творевина која је изграђена на миту. Но то не значи, како то запажа кандидаткиња Милица Пејић, да не постоје одређене друштвене заједнице чије уређење се заснива на принципима матрилинеарности и матрифокалности.

У попису литературе и других извора, кандидаткиња Милица Пејић навела је 105 референци које је користила у раду – научни радови у часописима, монографије, уџбеници, и правилно наведени интернетски извори.

II – ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет овог рада јесте матријархат као егалитарни облик друштвеног уређења који се заснива на мајчинским вриједностима (брига, његовање, изградња мира), које се односе на све мушкарце и жене (мајке и оне које нису мајке), који нема хијерархијску структуру карактеристичну за патријархат. На ово упућује и грч. „arché“ у значењу, не само „доминација“, већ и „почетак“ – „мајка од почетка“ – билошка и културна чињеница (Х. Готнер-Абендрот). Схваћен на овакав начин, матријархат није мит већ облик друштвености који има свој континуитет и савремени значај. Међутим, матријархат схваћен на начин система друштвених односа у којем жене владају (моћ, власт, утицај), јесте творевина која је изграђена на миту. Постоје тврдње да су жене у пред-патријархалним западним друштвима (прије 5 хиљада година) имале кључну улогу у свим сегментима приватног и јавног живота, а појавом патријархата њихов положај је маргинализован. Ипак, многи теоретичари су доводили у питање овакве тврдње – од изражавања сумње у вези са постојањем матријархата као друштвеног уређења (због његове довољне неистражености) до одбијања било какве могућности његовог постојања (представе на матријархату темељиле су се на митовима који су били повезани са стварним историјским догађајима). Идеју о владавини жена у пред-патријархалним друштвима налазимо најприје у 19. вијеку у дјелу *Материнско право*, швајцарског правника Јохана Ј. Бахофена. Ову идеју истраживали су Луис Х. Морган и Фридрих Енгелс. У антрополошким студијама (*Примитивни брак* Џона Макленана и *Древно друштво* Луис Х. Моргана) које су улиједиле након тога навођени су аргументи којима се

настојала потврдити ова Бахофенова претпоставка. Постоје бројне митске, идеолошке и утопијске представе о постојању матријархата и о улози жене у пред-цивилизацијском развоју људског друштва (култна надмоћ и религиозно посвећење жена). Такође, представе о положају, улози и односу према жени у породици и у друштву присутне су у учењима монотеистичких религија (Хришћанство и Ислам) и њиховим интерпретацијама. Феминистички покрети критиковали су патријархални родни и политички поредак који неравномјерно дистрибуира моћ на полној основи и дјеловали су у правцу промјене положаја жене у друштву. Бројна истраживања показују да су у савременом друштву постоје одређене етничке заједнице у Азији, у Африци и у Сјеверној Америци чије уређење се заснива на принципима матрилинеарности и матрифокалности. Захваљујући великим друштвеним, економским и демографским промјенама од 60-их година прошлог вијека дошло је до промјене положаја жене унутар породичног домаћинства и изван њега, али не и до њене доминације. С обзиром да се данас суочавамо са деконструисањем и реконструисањем категорије рода (друштвена категорија подложна промјенама) и с појавом нових родних (трансродних) идентитета чиме се потискују и мушки и женски принцип у савременом друштву, неопходно је тражити одговор на питање о могућности успостављања новог егалитарног друштва у којем ће жене, како каже Ален Турен, да створе нови тип културе у којој ће заједно да живе мушкарци и жене. Ова културна промјена коју жене заговарају има за циљ да uklони било какве супротности и противи се успостављању било какве хијерархије. Та нова култура не захтијева искључење мушкараца из друштва или њихову потчињеност, већ да се уједини оно што је било одвојено.

Хипотетички оквир рада

Сходно дефинисаном предмету истраживања, кандидаткиња је поставила радну хипотезу: Друштвена уређења заснована на матријархату нису непотврђене претпоставке и/или митолошке творевине, већ облици друштвености који имају историјски континуитет и савремени значај.

С циљем доказивања радне хипотезе, кандидаткиња је формулисала неколико помоћних хипотеза:

- Класични и савремени европоцентрични дискурси о матријархату претежно су засновани на патријархалним претпоставкама о историјском развоју друштвености и односа међу родовима;

- Настанак и развој европоцентричних дискурса о матријархату обиљежен је низом културолошких, политичких и/или економских утицаја са мизогеним или сексистичким предзнаком (Хришћанство, феудализам, физичка подјела рада и сл.);
- Настанак и развој европоцентричних дискурса о матријархату обиљежен је непознавањем матријархалних облика друштвеног уређења карактеристичних за одређене азијске, афричке и сјеверно-америчке културе;
- Деконструкција савремених европоцентричних дискурса о матријархату започела је унутар другог таласа феминизма;
- Савремена критика европоцентричних поставки о матријархату заснована је на постколонијалним студијама и антрополошким истраживањима;
- Матријархална уређења карактеристична за незападна друштва могу послужити као модели за развој нових облика родне равноправности.

Методолошки оквир рада

Како би се постављене хипотезе ваљано истражиле (доказале или оповргнуле) и дошло до задовољавајућег нивоа и обима истраживања, у раду је извршена анализа домаће и стране литературе и других извора, резултата до сада спроведених научних социолошких истраживања те тематских чланака и база података. Овим је остварен шири увид у посматрану појаву, а што је омогућило расвјетљавања узрочно-последичне везе између постављених циљева, нивоа потребних знања и постигнутих резултата овог теоријског истраживања.

С обзиром на теоријски карактер предузетог истраживања, у раду су примјењиване сљедеће основне научне и општенаучне методе:

- На основу различитих врста методе анализе (анализа садржаја, генетичке, структуралне и компаративне анализе) увидом у постојећа научна сазнања о предмету истраживања у раду је указано на дискурзивне специфичности класичних и савремених европоцентричних представа о матријархату, описан је њихов настанак и развој, те истакнуте њихове међусобне сличности и разлике;
- Методом конкретизације деконструисане су европоцентричне представе о матријархату као митској творевини или непотврђеној историјској чињеници.
- Помоћу методе компарације указано је на сличности и разлике између облика матријархалних уређења карактеристичних за одређене азијске, афричке и сјеверно-америчке културе, односно извршено је поређење између западних и западних облика матријархата;

- Примјеном методе синтезе истакнут је значај незападних облика матријархалних уређења за унапријеђење односа на глобалном нивоу, то јест указано је на могућност настанка и развоја нових облика матријархата на постхуманистичким основама.

III – РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС РАДА

Научна оправданост овог истраживања огледа се у чињеници да недовољна истраженост и умањивање значаја матријархата као као егалитарног облика друштвеног уређења који се заснива на мајчинским вриједностима (брига, његовање, изградња мира), које се односе на све мушкарце и жене (мајке и оне које нису мајке), који нема хијерархијску структуру карактеристичну за патријархат, а који има свој континуитет кроз историју, чини га посебно интересантним за социолошку научну анализу. Издвајањем главних теоријских приступа матријархату, анализом митских, идеолошких, религијских представа о улози, положају и значају жене у породици и друштву, те анализом положаја жене у савременом друштву, кандидаткиња Милица Пејић дала је значајан допринос укључивању научног дискурса о матријархату у простор социолошких студија, како на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци, тако и у ширем академском, научном и истраживачком простору. У овом погледу, можемо издвојити најзначајније резултате истраживања:

- Анализирани су „класични“ и савремени европоцентрични дискурси о матријархату;
- Извршена је дескрипција друштвено–историјских околности које су обиљежиле настанак и развој европоцентричних схватања о матријархату;
- Извршена је дескрипција азијских, афричких и сјеверно-америчких култура са матријархалним уређењем;
- Извршена је дескрипција матријархалних облика друштвености у оквиру западне културе;
- Изнесено је предвиђање о настанку и развоју нових облика матријархата који су засновани на постхуманистичким претпоставкама.

Ово истраживање има и *друштвену* оправданост, јер његове резултате могу да користе различите друштвене институције које се баве родном равноправношћу (родним односима моћи), у погледу бољег разумијевања проблема са којима се суочавају жене (и мушкарци) у савременом друштву и доприноса унапређењу њиховог положаја.

IV – ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

Именована Комисија за оцјену и одбрану завршног (мастер) рада „Матријархат и савременост: од мита до друштвене чињенице“ сматра да је кандидаткиња Милица Пејић спровела истраживање у складу са пријављеном темом, да њен рад садржи све неопходне елементе научног рада те да представља самосталан и оригиналан допринос теоријском дискурсу савремене социологије. Рад у потпуности задовољава потребну структуру и претпостављене методолошке услове.

У претходном поступку је извршена провјера овог мастер рада путем софтвера за откривање плагијата, а у складу са чланом 3. Правилника о поступку провјере завршних радова студента на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци о чему достављамо потврду у прилогу. Резултати софтверске анализе показали су да је индекс сличности 3 (три) одсто, након чега су извршене неопходне корекције и отклоњени наведени недостаци.

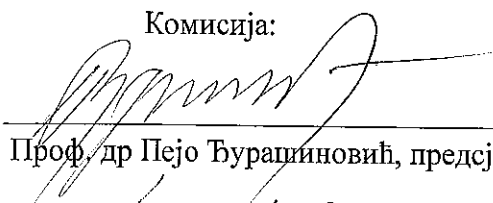
Имајући у виду да завршни рад на II циклусу (мастер) студија кандидаткиње Милице Пејић представља значајно истраживање у вези са матријархатом као обликом друштвености који има свој континуитет и савременост, чиме се матријархат ставља у средиште социолошких истраживања на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци, у нашем и у ширем академском, научном и истраживачком простору, Комисија

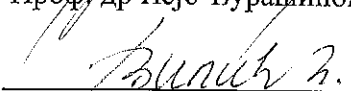
ПРЕДЛАЖЕ

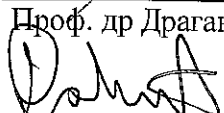
Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци да кандидаткињи Милице Пејић одобри јавну одбрану завршног рад на II циклусу (мастер) студија на тему: „Матријархат и савременост: од мита до друштвене чињенице“.

Бања Лука, септембар 2019. године

Комисија:

Проф. др Пејо Ђурашиновић, председник

Проф. др Драгана Вилић, члан-ментор

Доц. др Далибор Савић, члан

Matrijarhat i savremenost: od mita do društvene činjenice

ORIGINALITY REPORT

3%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	soc.ba Internet	478 words — 1%
2	readgur.com Internet	245 words — 1%
3	fedorakg.kg.ac.rs Internet	176 words — < 1%
4	darhiv.ffzg.unizg.hr Internet	87 words — < 1%
5	www.fondacijacure.org Internet	71 words — < 1%
6	www.cris.uns.ac.rs Internet	51 words — < 1%
7	fedorabg.bg.ac.rs Internet	39 words — < 1%
8	www.dhs.ff.untz.ba Internet	21 words — < 1%
9	www.zenezenama.org Internet	20 words — < 1%
10	paperzz.com Internet	18 words — < 1%
11	rs.boell.org Internet	13 words — < 1%

Број:08/1.963/19

Датум:16.09.2019.

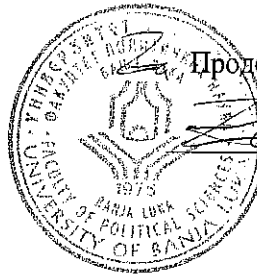
На основу члана 3. Правилника о поступку провјере оригиналности завршних радова студената на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци број 02/04-3.2688-4/17 од 28.09.2017. године издаје се

У В Ј Е Р Е Њ Е

Овим се потврђује да је мастер рад кандидаткиње **Милице Пејић** под називом „**Матријархат и савременост: од мита до друштвене чињенице**“ провјерен путем званичног софтвера за откривање плагијата дана 10.09.2019. године.

Шеф библиотеке

Нина Кујалић

Продекан за научноистраживачки рад

[Signature]

ДОСТАВЉЕНО:

- Ментору
- А/А